

Liebs, Le epitomi del Codice Teodosiano

Sommario

1. Epitomi del Teodosiano. 1.1. L'epitome desumibile da Vat. reg. 520 foll. 94/95. 1.2. L'epitome desumibile da Ambros. 29 inf. foll. 141–56. 1.3. L'epitome del Breviario Alariciano. – 2. Epitomi dell'epitome del Teodosiano nel Breviario. 2.1. L'*Epitome Lugdunensis*. 2.1.1. La parafrasi lionese. 2.1.2. I sunti lionesi. 2.2. L'*Epitome Guelferbitana*. 2.3. L'epitome berlinese. 2.4. L'*Epitome monachi*. 2.5. L'*Epitome Aegidii*. 2.6. L'*Epitome Fuldense (Scintilla I)*. 2.7. L'*Epitome Parisina (Scintilla II)*. 2.8. La *Lex Romana Curiensis*. 2.9. L'epitome del ms. di Vandalgario. 2.10. L'epitome del ms. di Selden. – 3. Epitomi della *Epitome Aegidii*. 3.1. L'Epitome di Stoccarda. 3.2. L'Epitome milanese. 3.3. L'Epitome di Monaco.

Fonti

1.3. L'Epitome des Breviario Alariciano

Praescriptio Breviarii Alariciani

In hoc corpore continentur leges sive species iuris de Theodosiano vel de diversis libris electae ...

Subscriptio Aniani

Anianus ... hunc codicem de Theodosiani legibus atque species iuris vel diversis libris electum ...

2.1.1. La Parafrasi lionese

Par. Li. CTh 12, 1 fine

Explicitus XII Breviatus (sc. liber) de Corpore legum In quo continentur Pariter Collecta Imperatorum Edicta XI.

Par. Li. CTh 16 fine

EXPLICITUS CODEX THEODOSIANUS IN LIBRO XVI.

Par. Li. Nov. Valentiniani fine

EXPLICITUS DIVUS VALENTINIANUS.

Par. Li. Nov. Marciani fine

EXPLICITUS DIVUS MARTIANUS.

2.2 L'Epitome Guelferbitana

Ep. Guelf. CTh 11, 11, 3

III. Contra iustam sententiam appellare non debere.

Nov. Val. 11: De parentibus, qui filios suos per necessitatem distraxerunt, et ne ingenui barbaris venundentur neque ad transmarina ducantur

Ep. Guelf. NV 11: Sed qui presumserint, VI uncias aureis se damnandus. t(heodosianus) l(ibro) III (tit) III.

Ep. Guelf. CTh 2, 1, 12

XII. Senatoris accusati a quibus iudicibus audiatur. Id est quinque nubilissimis viris et de reliquis militibus sortibus electis.

2.3. L'Epitome Berlinese

Ep. Berl. CTh 11, 14, 3 (= Acta apostolorum 25, 16)

Festus praeses Iudaeis de Paulo dixit: „Non est consuetudo Romanis damnare aliquem hominem, priusquam is, qui accusatur, praesentes habeat accusatores locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina.“

2.4. L'Epitome del monaco

Ep. mon. Prologo

Quisquis opportuna vacatione minime perfruitur aut capacitate sensus vel prudentia plene imbutus non invenitur, ut iura librorum, id est leges Romanorum plenissime perscrutetur, hoc quod a nobis parvum volumen, quasi de magnis silvis surculum abscissum videtur, integre perlegere non aborreat, et videbit sibi non parvum in huius operis brevitate inesse compendium, dum sublatis pragmaticis vel longissimis assertionibus, tamen omnes earum definitiones in hac nostra reperiantur scedula. Volumus etiam omnia capitula legis huius integra admonitione contexere, ut si quando aliqua requirenda sunt, absque mora de hoc breviario nostro possis in auctorem voluminis transire. Dignum videtur, ut haec nostra exemplaria quasi edita suboles suam matrem imitentur: Et si cui haec forte, quae a nobis sunt quasi in enchiridion adstricta, displicuerint, aut ad plenissimum iuris convertat laborem aut, si excerpta ei placuerint, ipse proprie manu, ut libet, adscribat et tunc nobis inputet imprudenter et in vacuum laborasse, cum ipse ex suo labore confecerit. Et tamen ego non ingenii mei fretus aut temeritate propria haec scribenda arripui, sed obedientiam abbatis mei obsecutus etsi ignaviter, tamen ut potui adimplere curavi.

LRV IT 2, 25, 1

In divisione patrimoniorum seu fiscalium domorum sive privatorum ...

Ep. mon. 2, 25, 1

In divisione patrimoniorum vel emphyteuticariis, hoc est beneficia ecclesiae sive privatorum ...

2.5. L'Epitome Aegidii

1. LRV IT 9, 24, 1

... qui si etiam, quae scripsit, probare potuerit, fustigetur, qui infamare maluit quam accusare.

Ep. Aeg. CTh 9, 24, 1

... qui ... repertus conscripta non probaverit, fustigetur.

2. LRV IT 9, 26, 1

... si distulerit ...

Ep. Aeg. CTh 9, 26, 1

... qui intra annum ... non probaverit crimen obiectum ...

3. LRV Gai 2, 2 pr.

... is, quem adoptaverimus, si sine patre est, cum omnibus bonis suis ad nos transit.

Ep. Aeg. Gai 2, 2 pr.

Adoptivus filius, si mortuus fuerit, ei moritur, qui eum adoptavit.

4. Ep. Aeg. NMai 2 in fine

Haec sex sententiae propt erea non sunt defloratae, quia in aliquibus libris non inveniuntur, in aliquibus tamen inveniuntur.

5. Ep. Aeg. NT 11, 1 in fine

Si quis alias sententias, quae hic non continentur, ex ipsius Theodosii vel aliorum auctorum librorum corpore praesentaverit, in omnibus vacuentur, quia ipsa per Valentinianum periit Roma et cecidit Romana potestas.

6. Ep. Aeg. NV 4, 2

..., quia in subscriptione multorum confingi potest, sed tota pagina una manu conscripta confingi non potest.

2.7. L' *Epitome Parisina* (*Scintilla* II)

Prologo dell' *Epitome Parisina*

In Nomine Sanctae Trinitatis.

Incipit Scaedule Legis Romanae, quae ideo Scintilla vocatur, quia sicut modica scintilla ignis lumen magnum nutrita ministrat, ita haec diligentius perscrutata multam intellegentiam legentibus praebet. Est enim capitulatio declarata, causas ostendens sub titulo.

Ep. Aeg. CTh 1, 9, 3

Ut iudex tamen domum, quod dicitur praetorium, de proprio componat et nihil a provincialibus extra functionem publicam requirat.

Ep. Par. CTh 1, 9, 3:

Ut iudex tam domum quam convivium de praetorio componat et nihil ...

LRV IT 9, 12, 1: si quis patrem matrem fratrem sororem filium filiam aut alios propinquos occiderit, ... facto de coriis sacco, qui culeus nominatur, in quo cum missus fuerit cum ipso etiam serpentes claudantur; et si mare vicinum non fuerit, in quolibet gurgite proiciatur, ...

LRV PS 5, 26, 1

... etsi antea insuti culeo in mare praecipitabantur, hodie tamen vivi exuruntur vel ad bestias dantur.

Ep. Par. IT 9, 11 (Br.: 12)

In libro autem Pauli Sententiarum quinto hera XXVI. ad Legem Pompeiam omnes parricidae aut ignibus concrementur aut bestiis deputentur. Sed ibi hoc habet amplius, quia non solum interfectores parentum, sed etiam patronorum parricidii nomine et poena plecentur.

2.8. La *Lex Romana Curiensis*

LRV IT 1, 4, 1

Quod si forsitan aequalis numerus in utraque parte sit, eius partis praecedat auctoritas, in qua Papinianus cum aequali numero senserit, quia ut singulos Papinianus vincit, ita et cedit duobus.

LRC 1, 4, 1

Et si forsitan de homines equalem numerum habuerint, precedat eius auctoritas, qui in lege Papiani pro se alicum titulum invenerit, ipsa causa vincat.